Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto Teme

Valtionosuusteattereiden rahoitusta vähennetään paljon vuodelle 2019, kun henkilötyövuoden hintaan esitetään peräti 2,64 %:n leikkausta. Esittävän taiteen valtionosuusalojen rahoitusta on vuodesta 2012 lähtien vuosi vuodelta heikennetty, kun rahoituksen pohjana olevan henkilötyövuoden hintaan ei ole tullut indeksikorotuksia ja siihen on kohdistunut vähennyksiä. Niin ikään kansallisten näyttämöiden valtionrahoitus on jäädytetty paikalleen käytännössä koko vuosikymmenen ilman kustannuskehityksen seurantaa.

Tasainen vuosia jatkunut niukkuus on tullut tiensä päähän. Se näkyy henkilöstön jaksamisessa, YT-neuvotteluissa, vierailevien taiteilijoiden määrässä ja taiteen sisällössä.

Tämän vuoden budjettiratkaisu tarkoittaa, että valtio kurjistaa esittävän taiteen valtionosuusalojen ja kansallisten rahoitusta edelleen. Kustannukset kuitenkin jatkavat nousuaan teattereiden voimatta siihen vaikuttaa.

Teattereiden määrärahojen pienentämisestä tuleva valtion tason säästö jää lisäksi erittäin todennäköisesti pienemmäksi, kun alalle korkeasti koulutetun työvoiman säästöistä koituvat työttömyyskulut ovat. Olisiko aika uskoa kulttuurin voimaan? Kulttuurin kansalaisten innovatiivisuutta ja aktiivisuutta lisäävään voimaan. Useissa Euroopan maissa kulttuuriin on päätetty satsata ja sen määrärahoja on kasvatettu. Näissä valtioissa uskotaan siihen, että kulttuuri on voimakas ja tärkeä väline vaikuttaa moniin aikamme vaikeisiin yhteiskunnallisiin haasteisiin ja että kulttuurilla voidaan monipuolisesti edistää kansalaisten hyvinvointia. Olisiko Suomen vuoro toimia samoin? On paradoksi, että teatteriesityksiä tuotetaan vuosittain jatkuvasti kutistuva määrä maassa, jossa kansalaisten teatteriesityksissä käynnin aste on edelleen maailman huippuluokkaa.

Samaan aikaan myös esittävien taiteiden VOS-uudistus on jäissä eikä sitä varten ole varattu tulevalle hallituskaudelle varoja. Ns. vapaalle kentälle on sovittu kanavoitavaksi yhteensä 7 miljoonaa euroa. Teatterin, tanssin ja sirkuksen alalle tämä tarkoittaa yhtä miljoonaa. Sekin on alku, mutta se ei missään tapauksessa ole kuin murto-osa siitä rahoituksesta, jota tarvitaan, jotta VOS-rahoituksen uudistamista selvittäneen työryhmän raportissaan esittämät toimet voidaan toteuttaa.
Vuodesta 2012 johdonmukaisesti toteutettujen säästöpäätökset heikentävät merkittävästi kulttuurialan toimijoiden edellytyksiä toteuttaa kulttuuripalvelutehtäväänsä. Teattereille tämä tarkoittaa heikkeneviä työllistämismahdollisuuksia alojen taiteilijoille ja ansiotason putoamista entisestään matalapalkka-alalla työskenteleville teatterialan ammattilaisille.

Kansalliset näyttämöt ovat jo pitkään saaneet rahoituksensa veikkausvoittovaroista valtion budjettivarojen sijaan. Nyt myös valtionosuuksien painoa on siirretty veikkausvoittovaroihin. Tuleville vuosille povatun arpajaislain uudistuksen myötä tällaista kehitystä ja valtion vetäytymistä budjettivaroilla turvatusta kulttuurin rahoituksesta täytyy pitää erikoisena ratkaisuna.

Hämmennystä herättää myös jo toisen kerran VOS-momentilta rahoitettava ”Audiovisuaalisen kannustinjärjestelmän käyttöönotto”. Miksi toinen kulttuurin ala rahoittaa toisen kulttuurialan järjestelmän sisäänajoa useamman vuoden ajan? Audiovisuaalisen alan kannustinjärjestelmä on tärkeä, toimii hyvin ja tuo ulkomaisia tuotantoja Suomeen kuvaamaan ja työllistää siten kotimaisia tekijöitä ja tuotantoyhtiöitä. Sen rahoituksen olisi kuitenkin tultava työ- ja elinkeinoministeriön budjetin alta.

Helsingissä 5.10.2018

TEATTERI- JA MEDIATYÖNTEKIJÖIDEN LIITTO
Kalle Ropponen Karola Baran
Puheenjohtaja Toiminnanjohtaja